

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ an 4'50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.,
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unitatei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Adunarea reuniunii săsești de agricultură.

Reuniunea săsască de agricultură și-a ținut adunarea generală din estan în Agnita, din 7—9 Octomvrie, în prezența unui public ales și număros. Reprezentate au fost aci toate păturile sociale săsești, iară ceea ce s'a văzut și experimentat cu aceasta ocaziune este vrednic de remarcă.

Reuniunea (S. S. L. V. — Siebenbürgisch—sächsisches Land wirtschaftsverein) a fost fondată în anul 1845 și își îndreaptă activitatea asupra întregului popor săsască agricultor din țară. Astăzi nu numai că pune în curent pe membri săi cu cea mai rațională cultivare a pământului, nu numai că înlesnește cumpărarea sămânțurilor și mijloacele valorarea produselor agricole ale membrilor ei, dar veghiază, ca poporul dela sate să nu se molipsească de năravuri streine, păgubi-toare tradițiilor și obiceiurilor lor.

Cu ce efect, servesc datele: Reuniunea are 10,783 membri; foaia ei oficioasă „Landwirtschaftliche Blätter” apare în 9650 exemplare și e cea mai răspândită foaie săsască. Comitetul a publicat multe broșuri pentru popor cu un preț minimal. A ținut prin magistri ambulanti o serie de prelegeri economice și cursuri. Și, ca să se poată lucra și mai mult pe terenul acesta, a fost angajată, pe lângă cei trei învățători ambulanti, și o învățătoare ambulantă. Mai mulți medici au ținut de asemenea prelegeri din sfera higienii și medicinei. S'a dat stipendii la doi studenți pentru agronomie și la trei pentru cursul de veterinari. Comasarea, pe care reuniunea o cere mereu, s'a dus la îndeplinire sau e în curs de îndeplinire în 174 comune săsești din 223. Reuniunea a fost cu

deosebită grijă și la economia de vite, de poame și de vii. Avera reuniunii e 224,000, venitele ei anuale 100,000 mii, la cari contribuie *Bodenkredit* din Sibiu cu 40,000 cor. anual.

Din prilejul adunării generale s'a aranjat și o expoziție din ramii: industria de casă, expoziția antialcoolică și expoziția agricolă. Serbările le-au încheiat dansurile naționale ale tineretului din Agnita și jur. Și ca oglinda activității acestei reuniuni să fie și mai clară s'a ținut la seara de cunoștință următoarele date despre Agnita: Comuna aceasta are 3869 locuitori, dintre cari 1480 sași. Din 10,379 iugăre de pământ al comunei, 4770 e pământ comunal, iar 5609 proprietate privată. Din aceste 5202 sunt în mâni săsești și numai 407 sunt ale celorlalți 2389 de inși, cari nu sunt sași...

O mai splendidă icoană de o conștie luptă și organizație național-economică, închipuiți nu se poate. Iată un popor de o mână de oameni presărați aici pe plaiurile Ardealului, rupți de marea națiune germană, izolați și încunjurați de alte neamuri, cum știe să-și apere existența, cultura și poziția, pe care și-a eluat-o în decursul istoriei. Și mai mult: iată un popor, care știe să-și apere superioritatea sa economică în Ardeal, care știe profita de toate. Ce pentru noi sunt desastre pentru ei e binecuvântare. Căci ce altceva e și pasagiul din raportul general, că reuniunea continuă a introduce comasările, și în curând nu va mai fi comună săsască, care să nu fie comasată? Până când satele noastre se revoltă împotriva lor și nimic n'a stors atâtea lacrimi și atâtea blăstăme ca și comasările, vine reuniunea agricolă săsască și în raportul general ne spune, că ei comasează, conduc și supraveghează comasările, cari ăia ei

sunt un mijloc de apărare națională. Și când ne gândim la hotarele comunelor săsești îmbucătățite mai de mult în atâtea părțile, când vedem pe românii noștri cum puteau ajunge pe vremea aceea mai ușor la câte un locșor, pe care sasul tocmai fiindcă avea destul, îl dă mai ușor și mai ieftin, iată-ne după comasări cu pământul lor deschilinit, cu table puternice, cu pășunile lor — azi mai toate ale bisericilor lor — separate de ale celorlalți, cu păduri tot așa, și din mulțimea și bogăția aceea de pământ bun și mult, unde începura și ai noștri a prinde rădăcini, iată-i scoși românii și izolați. Asta înseamnă a cunoaște și a ști apăra interesele superioare ale unui popor, care nu vrea să dea din mâinile sale poziția, pe care și-a eluat-o în trecut și care în ciuda tuturor, cari îl împrejmuie nu înghe-nunche în fața nici unui pericol, ci să ridice și să întărește. Comunele, oamenii, instituțiile lor es din toate prefacerile întinerite și întărite, iar pentru apărarea tuturor intereselor lor ei au în frunte — corporațiuni. Acestea dau progresului lor unitatea de vederi, unitatea de acțiune. Interesele comercianților, meseriașilor, ale orășenilor le apăra, le reprezintă *Gewerbevereine*, ale economilor reuniunea agricolă, cele culturale *Gustav-Adolf Verein* — un popor ideal, unde deviza: toți pentru unul și unul pentru toți, aparține de mult istoriei.

Se mai tragem oare concluzii din aceste la noi și la situația noastră? Se mai amintim și noi de politica noastră economică — care e în aer — de acțiunea noastră pentru apărarea satelor, ridicarea economilor, de toate, câte au scopul întărirea, ridicarea și apărarea poporului dela sate prin o luptă politică-economică unitară? Pe când S. S. L. V. se laudă, că în Ungaria ea

este unica reuniune agricolă, care are cele mai multe despărțăminte, noi avem un singur *despărțământ* — fără matre — pe cel din comitatul Sibiiului, care mai glăsuște din când în când. Așa se explică apoi, că ei o mână de oameni, presărați aici printre marea de români, nu dau îndărăpt, nu sărăcesc, comunele lor nu scad dela înflorirea veche, pentru-că este cine să veghizeze, să îndrepte, să ajute și să le apere interesele. Așa se explică, că situația satelor noastre după comasări e deplorabilă, că economia noastră de vite, de porci s'a stâns, pe oieri i'a dat gata convenția cu România, căci noi n'avem nici cine să ne sfătuească, nici cine să ne ajute, nici cine să ne apere.

Să sperăm, că grandioasa manifestație națională de azi vară dela Blaj, ne va fi deschis ochii să vedem și să mărturisim păcatul nostru pe terenul acesta. Avem un teren, pe care l'am neglijat cu totul și care e baza existenței noastre. Ne trebuie o reuniune agricolă.

Cronici Clujene.

23 Octombrie 1911.

Al doilea oraș universitar al țerii, fosta capitală a vechiului Ardeal, a intrunit în jurul universității Francisc-Josfine peste 2400 de tineri setoși de învățatura și cultura

vieții, număr care arată o creștere față de anul trecut, mai ales la facultatea de drepturi. Printre aceștia, după cum prevedeam, sunt peste 300 de tineri români, cari merită desigur toată atențiunea îngrijitoare a factorilor noștri culturali, și în deosebi impune ca o necesitate arzătoare realizarea internatului, pe care l'a proiectat „Asociațiunea” noastră. Nu se poate chiar preciza numărul universitarilor români, pentru-că statistica publicată nu arată limba maternă, ci numai confesiunea studenților. Sunt 185 gr. cat. și 172 gr. ort. la o altă 357. Trebuie să subtragem însă din suma aceasta câteva zeci de sârbi gr. or. și ruteni gr. cat., astfel numărul românilor se poate pune aproximativ la 330.

Mulțimea studenților români s'a văzut astfel la seara de cunoștință din 3 Oct. ținută în sala hotelului Biasini, care a fost mai plină ca ori când. S'au văzut laolaltă tineri din toate părțile locuite de români ale acestei țeri și și-au dat seamă, desigur, acești foști elevi ai liceelor noastre, cât mai au de învățat pentru a se înzestra pe deplin cu știința necesară carierii ce și-au ales, și pentru ași însuși cultura armonică, care să cere unui viitor conducător al poporului nostru. Mulți dintre acești tineri de bună nădejde vor fi venit cu sufletul încărcat de impresiile serbărilor jubilară dela Blaj și mai ales de avântul șorului triumfal a lui Vlaicu pe deasupra câmpii libertății. Ei vor fi deslușit desigur și pe frații lor, cari n'au fost norocoși ași face cursurile de liceu la vre-un institut românesc, asupra restului acestor serbări și le va fi arătat farmecul, negustat de ei, al culturii românești. Astfel, dărâmandu-se despărțirile provincialismului și ale mediului cultural așa de feliurit, multe suflete tinere setoase de orizonturi mai senine se vor fi adăpat, prin comunicări prietenești,

în perspectiva unității culturale și mulți noi cunoscuți, cari atunci s'au văzut întâia oară, se vor fi îmbrățșat sufletește zicânduși:

Eu ți-s frate, tu-mi ești frate

În noi doi un suflet bate.

Cât de bine ar fi însă dacă acest fel de comunicațiuni sufletești nu s'ar reduce la odată într'un an, sau mai bine: nu s'ar reduce numai la conveniri între păhare, ci s'ar cultiva prin contactul zilnic al unei conviețuiri comune, sub o conducere înțeleaptă, într'un mare internat de studenți universitari.

La seara de cunoștință au luat parte și unii dintre inteligenții localnici, nu numai aceia, cari prin vrâsta lor sunt mai aproape de tinerii studenți, ci și câți-va dintre bătrâni. Astfel s'a pornit un schimb de vorbiri tinerești și bătrânești, din cari însă, după cum s'a publicat și prin ziare, n'a prea rezultat mulțămire nici într'o parte, nici în alta. Ceiațați Domni mai bătrâni s'au rezervat, lăsând sara de cunoștință așa cum este: a studenților. Poate că aceștia au avut mai multă dreptate.

De încheiere notez, că s'a înființat un cor a studenților universitari, care se cânte Dumineca în bisericile românești, precum și la serbările studenților.

* * *

Și mai mare decât la universitate este numărul elevilor români la celelalte școli inferioare din Cluj, cari sunt foarte numeroase. Pe teritoriul parohiei gr. cat. din cetate, după cum am arătat în numărul 90 al „Unirii” au fost la diferitele școli 491 de elevi gr. cat. În anul școlastic curent numărul lor a crescut, după cum aflui, la 580; și mai puternic motiv deci, ca și Preaveneratul Consistor din Blaj să înființeze un post de catehet aume, care pe lângă catehizare, ne-precupat de grijile parohiale, ar putea să

FOIȚA.

Impresii din munții Giurgeului.

(Continuare).

Dar nu e vreme de stat. Văd că gândurile mă fură iară. Ne răcorim setea la un izoraș, ce murmură dulce ca un copil, ieșind de sub stâncă, și plecăm mai departe spre Curmătura.

Curmătura este un părete stâncos, acoperit cu brazi voinici, înfipt în spatele Telecului, parcă ar dori să-l apere de vijelii cu pieptul său de oțel. Ici colo vezi prin el brazi răsturnați și rariști, pe unde pasc oi blânde, cari se uită la noi cu ochi umezi, Ciobanii robusți, pășesc alene în fruntea lor, chemându-le pe nume. Imi vine în minte admirabila poezie populară:

„Pe un picior de plaiu,
Pe-o gură de raiu.”

Ce tablou frumos formează turma supusă, cu păstorii voinici, Români, copii de munte. În chip plastic îți înfățișează scena înduioșătoare din numita poezie, pe care trebuie să-o cunoască ori ce Român. Iată! Nu lipsesc nici câinii, pentruca tabloul să fie complet...

Iar m'au furat gândurile și visez în

picioare, parecă ași uita că-s în lumea reală...

Nu petrec însă în lumea viselor nici o minută, căci glasuri răgușite, lătrate puternice de câini colțoși mă deșteaptă brusc și-mi amintesc cuvintele ce le găsi la intrarea în casele romane: „cave canem”. Ne-ar înhăța ei, bată-i pârda! de nu i-ar alunga ciobanii cu ciomegele vânjoase. Cât is de floroși! Să nu te miri că și moșul Martin le știe de frică. Cercăm să scăpăm de prezența Dlor, puțin plăcută, zorim pașii și o luăm pe opcină tot înainte, în dreapta, însoțiți de umbra brazilor.

Iată-ne ajunși în împărăția „Jidanului”!

Nu vă speriați vă rog de numele acesta urât. Poate vă gândiți la vre-un perciunat din Galiția, cu haine unsuroase, caftan murdar, pantaloni vâriți în botfori plini de tină, cu nasul cărn și fața vicleană de vulpe, cum ni i-a nemurit pe pânzele sale Grigorescu? Liniștiți-vă! Jidanul meu e mai curând un profet bătrân, venerabil, din Legea Veche — gândiți-vă la prorocul Moise — căruia de atâta rugăciune sfântă, i-s'au albit pletele și i-a orescut barbă lungă până în glezne — pădurile de brad ce acoperă coasta lui dreaptă. E venerabil moșneagul! Dinții vremii i-au lăsat pleșuv, i-au săpat brezde adânci pe frunte; ploile ș-au tăiat dăre roșii pe spinarea lui și coastele — stane uriașe de

piatră, cari se uită la noi chiorăș — i-se văd în multe locuri. Cu o încăpăținare vrednică de cauza sfântă ce reprezintă, veghiază la altarul lui Dumnezeu, și când e vre-o sărbătoare mai mare, se aprinde bătrânul de evlavie sfântă, aprinde lumina fulgerelor și tămăiază cu fumul norilor, cântând vijelios psalmii mării lui Dumnezeu. Să trăești bătrânule! Învață-ne pe noi credință și dragoste față de Stăpânul tău.

Drumul cotește pe coasta stângă a moșneagului Jidan. Il urmăim, ținându-ne de copilul sprinten la picior ca căpriorul.

De abia apucăm înainte zece douăzeci de pași, și o altă panoramă se defășură înaintea ochilor fermecați. Dealurile se împreună, formând un amfiteatru măreț și vast, cum n'am văzut în Italia, nici la Tusculum, nici la Roma. Iată treptile și locurile pentru privitori săpate adânc în coastă, până sus în vârful păreților falnici de granit! Iată și privitorii! O turmă de vaci blânde, păzite de un copilandru, nește șoimi și vultani, cari zboară lin prin văzduh, descriind cercuri largi prin apele lui diafane, și brazii mândrii, imprăștiți pe coasta ce se prăvale năvalnică în fundul văii. Mai lipsește ceva? O da! Lipsesc luptele sângeroase din amfiteatrele vechi, în cari se sfășia om pe om și fiară pe om. Aci sunt alte lupte! E o emulație

scrie un manual de catehizare potrivit, după ce manualele ce sunt în uz la Blaj, pentru elevii de aici, din motive ușor de înțeles, sunt cam necorespunzătoare. De însemnat că pe când înainte cu 30 ani jumătate din elevii gimnaziului rom. cat. de aici erau români, astăzi nu sunt în acest gimnaziu decât vre-o 30 de români. În celelalte gimnazii și mai puțini; în al unitarilor 1—2, în al reformatilor nici unul. Oare va fi mulțumit șovinismul cu acest succes?

* * *

Apropos de șovinism! Într-o conferință ținută dăunăzi, un profesor al universității de aici a enunțat și acestea adevăruri de aur:

„Ori încotro privim în istoria științelor, epoca avântului lor concade cu deșteptarea conștiinței naționale, și când dezvoltarea națională își ajunge apogeul, și știința atinge epoca sa de înflorire. — Numai eloptarea drepturilor limbii naționale câștigă și științei unui popor dreptul de cetățenie în împărăția civilizațiunii omenești. Nu aceia păgubesc cultivarea științelor, cari luptă pentru dreptul limbii lor naționale, ci aceia cari apasă pe luptători. Lupta pentru drepturile naționale desvoaltă atâtea energii în sufletul popoarelor, încât chiar și în vremea luptei cu mult mai mult pot consacra științelor, decât în timpul acela al apăsării, când a încetat ași pretinde chiar și drepturile limbii naționale. Pentrucă limba pentru noi popoarele luptătoare e cu mult mai mult decât un simplu instrument de comunicare a ideilor noastre. Modul de gândire al fiecăruia îl determină acea limbă națională, în care s'a deprins a gândi și în care și-a limpezit ideile în cursul scrutărilor după adevăr.

„Logica acelei limbi va da un colorit și o originalitate proprie operei sale în orice limbă s'ar publica mai târziu.

„In opera de cultivare și înaintare a științelor numai fiul acelei națiuni poate lua parte corespunzătoare principiului de împărțire a muncii, care națiune, ori cât ar fi de mică și împoiată, știe să țină cu tărie la limba sa“.

Știți cine le spune acestea? — Cunoscutul profesor Apáthy!

* * *

Pentru a fi fidel trebuie să amintesc, ori cât mi repugnă, și de atacul pe cât de năntemeiat, pe atât de revoltător, ce „Uj-ságul“ din Cluj l'a îndreptat împotriva bisericii române gr. cat. de aici și a parohului ei, publicând un raport anonim, în care susținea că biserica gr. cat. ar amenința cu dărâmare și că oare cari poporeni ar fi făcut o demonstrație contra parohului. Totul era o simplă scornitură, plasată de o mână cunoscută, meșteră în astfel de treburi, care s'a ascundea însă după spatele avocatului Dr. Isacu. Nu întru în detaliurile acestei machinațiuni, pentru ca să nu ies din cadrele acestei *cronice cinstite*, dar trebuie să constat că e destul de trist, că se găsește români, cari nu dau nimic pentru biserica cea nouă, dar aruncă svonuri rele asupra celei vechi și caută a turbura poporul neorientat, chiar acum, în preajma adunării generale, care e chemată să ia hotărâri importante în cauza edificării unei noi biserici gr. cat. în Cluj. **Cronicar.**

Corespondințe.

Nunta din Schwarzau.

Sâmbătă în 21 Octomvrie e. și-a serbat cununia presuntivul moștenitor de tron Carol Francisc Iosif cu principesa Zita de

Parma, ducesă de Bourbon. A luat parte la nunta regală Majestatea Monarhul, precum și mulți membri din familia domnitoare, Regele Saxoniei Fridrich August, unchiul mirelui, moștenitorul actual de tron Franz Ferdinand; iar din partea miresei Don Iaima, principe de Braganza, arhiduceasa Maria Terezia și alte rudeni din familia de Bourbon și Habsburg. Cununia s'a săvârșit în capela din castelul din Schwarzau, o comună în sudul Austriei inferioare, într'un ținut pitoresc, proprietatea familiei Parmă. Ca preot cununător a funcționat Msg. Bisletti majordomul Sf. Sale Papei Piu X. trimis cu daruri speciale dela Sfinția Sa pentru a îndeplini acest prealnalt act. Cere-monია a decurs în limba franceză, iar alocuțiunea către miri a ținut-o Msg. Bisletti în limba italiană. La sf. liturgie au ministrat cei doi frați ai miresei. Msgrul a felicitat pe miri, fiind totodată și interpretele felicitărilor și binecuvântărei pe cari le trimite Pontificele tinerei părechi. A îndemnat apoi pe miri la stimă și iubire reciprocă, și aducându-le aminte, că dela Domnul se coboară tot binele și toată binecuvântarea, a dorit ca la El să-și afle fericire și consolare în toate zilele vieții lor. La urmă a implorat ajutorul lui Dumnezeu asupra Monarhului, cerând încă mulți ani spre binele și fericirea popoarelor, ce le stăpânește. Cere-monია a încheiat-o cu binecuvântarea apostolică. Numele miresei au fost Regele Saxoniei și arhiduceasa Maria Iosefa, ai miresei Principele Don Iaima și Principesa Maria de Parma.

Mireasa a fost în haine de mătăasă albă decorată cu flori de argint, iar voalul a fost tot asemenea înflorat. Pe piept a purtat un buchet de mirt, iar pe cap a avut diademul, pe care l'a primit dar dela Majestatea Sa. Mirele a fost în uniformă de

sfântă și nobilă a firii însăși, de-a cânta plină de admirare, laudele eternului Stăpân. Iată lupta, care se poartă aci! În liniște, fără zângănit de arme. Și noi niște venetici și intruși, ne alăturăm fascinați la ceilalți privitori și rămânem încremenți... Sau dacă nu vă convine cuvântul „luptă“, legat prea tare de sânge și cruzime: privitorii acestui amfiteatru, contemplă înmărmuriți nunta tainică a munților, logodiți pe vecie cu văzduhurile curate ca lacrima; contemplă nunta lor cu Dumnezeu, Domnul văduhurilor... Să nu le turburăm bucuria sfântă! Să trecem mai departe.

Pășim grăbiți peste păraușe cristaline, ce murmură lin. Dorul le uscă sufletul, și se grăbesc să-și întâlnească alesul inimii, Bicazul voinic, care curge prin vestitele chei ale Bicazului din stânga noastră. Trecem repede pe lângă o stână, pe care o păzesc numai câinii credincioși, cari ne salută cu colții lor de fildeș. Trecem — arătări grăbite — pe lângă râpe și prăpăstii primejdioase, cu gândul tot înainte la Mecca drumului nostru, la Găunosul, un Vezuv în miniatură a munților acestora. Dar până acolo mai e mult...

De abia am ajuns la muntele Lăpușului (Lapos)!

Numele e unguresc și derivă, cum se poate ghici ușor, dela formațiunea, fizionomia muntelui, a cărui suprafață e ca

o masă întinsă: un tăpșan larg, acoperit cu iarbă mătăsoasă, zmalțuită cu flori delicate. E cel mai bun loc de pășune al Săcuilor din S. Nicolaul Giurgeului. Mai de demult — cum spune părintele Moldovan din Bicaz — îl țineau cu arândă Bicăzenii. Ei l-au curățit de pădure, l-au târlit cu multă trudă, l-au îngrășat, și la urmă drept recunostință, Săcuii li-a dat cu piciorul... Astăzi cum zic, îl folosesc ei, și turmele lor le și vedem păscând pe coastele verzi.

Drumul pe coama Lăpușului e de-o frumseță rară. Să fiu poet l-aș descrie în culorile celea mai vii și îndrăznețe. E larg ca o cale triumfală romană — o Via Appia — și mărginit de ambele părți de păreții codrului de brad. Mi-se pare c'am intrat sub bolta largă și maiestooasă a unui dom medieval. Fantezia mă poartă la biserica S. Petru din Roma, cel mai frumos monument al creștinătății. Pașii noștri mi-se pare că răsună sub cupola lui grandioasă, sprijinită de pilaștrii uriași. Pădurea de brad e deasă de ambele părți ca peria și răspândește miros de rășină, leac pentru tuberculoză. Pumpăm aerul înviorător cu o sută de plămâni. Soarele nu poate străbate până la noi în dragă voia lui, ci se joacă numai printre acele de brad.

A devenit caprițios bătrânul, copil răsfatat. Ne tot uităm la figurile luminoase

ce așterne pe mușchiul reavăn dela rădăcina brazilor și ne vine să rădem de micile lui ghidușii, infantile.

Drumul, care cârnise în stânga, o ia brusc în direcțiune opusă și începe să urce iarăși din greu. „Nu ne-a fost destul până acum?“ Asta e întrebarea, la care ar dori să primească răspuns tovarășii mei osteniți, cari de oboseală se așează earăși pe un trunchiu de brad putred, moale ca un pat împărătesc, ce te invită la odihnă. „S'a supărat muntele, că i-am călcat împărăția, că aude cuvinte valahe bătându-se de păreții oășii lui și repercutându-se până în mari depărtări“ fu răspunsul meu. „De aceea încrunță din sprâncene, bate din piteni, își rotește spada, și nu vrea să ne lasă să trecem înainte, decât oucerindu-i țara pas de pas. Înainte feciori! Să-i arătăm că suntem viteji, că știm să-i îmbălâzim mânia și să-i punem piciorul pe grumazii superbi.“ Animați de acest strigăt de războiu, pornim răsând înainte, în ciuda Lăpușului și în un sfert de oră suntem în vârful lui, chiuind una să se cutremure D-sa până în temelii.

Veseli de învingere, poposim lângă un izvor cu apă, rece de-ți taie dinții și ne scoatem merindea. Vrednic este muncitorul de plata sa. În câteva minute nu mai rămâne nici urmă de puiu. Ca lupii flămânzi ne aruncăm asupra slăninii admirabile de casă și o gustăm și pe ea de

dragon cu decor ția, ce a primit-o dela regele Saxon. Capela era admirabil de curată.

După cununie a urmat diner la cinci mese. La cea din mijloc a șezut principesa Zita de-a dreapta Monarhul, Regele Saxoniei de-a stânga arhiducele Carol Franz Ioseph, moștenitorul actual Franz Ferdinand, Mgs. Bisletti etc.

Din prilejul cununiei a dat Majestatea Sa ordin, ca să se bată un medailon comemorativ, care pe o față să poarte chipurile părechei tinere, cu inscripția: *Carolus Franciscus Iosephus Archidux Austriae et Zita Bourbonis Ducissa Parmensis*, iar pe cealaltă: *In Memoriam Felicissimi Matrimonii Die 21 Octobris 1911*. Medailonul se va împărți în cerc restrâns.

La patru oare înălții oaspeți s'au depărțat, iar părechea tinăra a mers în automobil în Wartholz de lângă Reichenau.

În senatul austriac la 3/4 2 s'a ridicat prezidentul Windischgnătu și a zis următoarele: În momentul acesta, în care noi ne-am adunat, un membru al acestei case, un principe austriac se cunună. Cred, că exprim sentimentele tuturor, când pe lângă alipirea noastră nestrămutată față de Casa domnitoare, urăm sincere felicitări tinerei părechi.

Reviste.

Războiul italo-turc. Nu le merge așa ușor Italianilor cu ocuparea Tripolisului, cum și-au închipuit. Au bombardat ei orașul și au debarcat trupe

și în Tripolis și în Benghazi, dar soldații turci, cari au rămas în viață nu s'au predat, ci s'au retras în interiorul țării de unde, întărindu-se cu trupe de arabi neliniștesc în chip simțitor pe Italiani. Așa, dacă ar fi să credem deplin știrilor din Constantinopol, o armată de mai multe zeci de mii, compusă din triburile nomade din Fezan și airea, s'ar apropia de Tripolis, ca unindu-să cu trupele turcești, aflătoare în partea de miazăzi a cetății, să se arunce asupra italianilor. Iar pe coastele Egiptului debarcă mereu trupe turcești.

Cu prilejul ocupării orașului Benghazi, Arabii au omorât pe toți creștinii din localitate, ucizând pe șeful misiunii catolice și măcelărind tot ce au întâlnit în cale, între cari copii de câte 10—12 ani, cari erau adunați în asilul copiilor catolici.

*

Afaceri interne. Nu știm, dacă se mai pot numi lucrări dese și repetitele votări, ce se fac în dieta țării. Se vede, că până-ce guvernul tractează cu capii opoziției, cercând să-i desfacă, până atunci deputații, ca să aibă cu ce le trece timpul votează. Nici o vorbire, nici o acțiune de dai Doamne, decât... votări.

Noutăți.

Episcopia dela Gherla. Zilele trecute s'a lansat prin ziarele românești, știrea, că P. S. Sa Episcopul Dr. Vasile Hossu dela Lugoj, va fi trecut la Gherla și că înainte de a primi conducerea diecesei P. S. Sa ar fi cerut guvernului suma de 1.250,000 coroane, pentru îmbunătățirile absolute necesare, ce sunt de adus bisericilor și școlilor din acea eparhie. Se adaugea, că ministrul Zichy i-a promis formal, că-i va împlini cererea.

Credem, că suntem și noi destul de bine informați, când declaram știrea aceasta de prematură și ales în partea sa ultimă cam fan-tezistă.

Știri personale. Ilustr. Sa P. S. Episcop Dr. Demetriu Radu a plecat la Viena, spre a face o scurtă cură de urechi, iar Ilus. Sa P. S. Episcop Dr. Vasile Hossu, a vizitat câteva orașe din Italia și se va opri pe câteva zile la Abbuzzia.

Sfințire de biserică. Senatul bisericii gr.-cat. din Maieru invită la actul sfințirii bisericii renovate, care se va îndeplini Duminică, în 29 Octomvrie st. n. 1911 precum și la concert și reprezentația teatrală urmată de dans, cari se vor aranja în sala școlii confesionale.

jumătate. Vin în sticlă nici poveste să rămână. Dacă se uită cineva la noi în clipele acelea, ne luă drept niște canibali selvatici, fără milă, felicitându-se în gând, că n-a apucat soarta slăninii și a bietului puiu. Ce se faci! Aerul de munte, bată-l norocul să-l bată, face minuni. Numai pe mare îmi aduc aminte să fi avut așa apetit. Nici nu-i mirare, că medicii nu fac prea multă brânză pe la munte. Și e bine așa!

Deplin recreați, pornim earăși la drum cu pași zoriți. Copilul ne spune îngrijat, că mai avem de furcă binișor până vom ajunge la țintă. Probabil, că vom ajunge pe vârful Găunosului numai la trei după amiază. Într-o clipă ne scoatem ceasurile din buzunar și constatăm, cu durere, că-i deabia la 9 a. m. Un strop de descurajare se furișează în inimi. Ne turbură grija reînțarcerii, nu cumva să înopțăm în pădure singuri ca cucii, c'apoi ne-au bătut sfinții. Iușim deci pașii pe cât se poate și coborâm în curând în direcție sudvestică spre muntele Vidului... Il cu-

nosc încă din mică copilărie. Decând fratemeu Miltiade se tot făleă, că i-a călcat pe coamă, cățărându-se ca o capră neagră de țancurile creștetului său stâncos și sălbatic. Am deci satisfacția sufletească, să-i pot spune turistului neîntrecut de pe vremuri, că l-am ajuns și întrecut chiar în sportul acesta nobil de-a hoinări prin munți.

Vidul este o cetate puternică făurită din stanci de granit: un fel de Gibraltar sau Porth-Arthur. Cetate mare și încăpătoare cu miliție numeroasă de brazi sus pe vârful meterezelor. Păreții sunt perpendiculari și foarte înalți, încât nu poate străbate în vârf, decât un vânător îndrăzneț, înfrățit cu codrul. De toate laturile e încunjurată de înalte turnuri de stânci, cari străjuiesc cu ochi de Argus, nu cumva să se apropie cineva cu gând hain. Turnurile îmbracă formele arhitectonice celea mai bizare. Altele au înfățișarea de obelisc; altele de con; altele seamănă mai mult a lance, așa-s de ascuțite și de svelte; altele sunt ca turnurile bisericilor creștine

în patru colțuri; altele earăș au forma minaretelor turcești. Cu un cuvânt, arta arhitectonică ș-a epuizat toată știința și istovit toate puterile, numai să poată produce ceva original, unic în felul său.

Sus în vârful cetății își au culcușul sigur vulturii falnici, cari stăpănesc de acolo împărăția întinsă a văzduhurilor. Numă mai pot sătura să privesc la păreții aceștia fioroși și gândurile îmi fug involuntar — per asociationem idearum — la puternica cetate a Vidinului, pe care au cuprins-o șoimii de Români în războiul pentru neatarnare... Să fie Românul mai tare decât natura? Așa s'ar părea. Căci numai asta explică cum de a înfruntat urgia potopului popoarelor în scurgerea vremurilor și cum de n'a perit, înghițit de valurile tulburi.

(Va urmă).

Dr. Al. Nicolescu.

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 19—?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

Cătră cetitori. Intrând în cuar-talul al IV. al anului acestuia, rugăm cu insistență pe iubiții noștri abonemenți, să binevoiască a-și achita restanțele la abonament, pentru ca să nu fim con-strânși a reduce apariția foii. Noi ne-am supus dorinții generale de a scoate foaia mai de multe ori pe săptămână, așteptăm acum, și cu tot dreptul, ca cei ce ne-au cerut această jertfă să ne ajute. Timp și muncă putem încă jertfi, bani însă nu. Avem nădejde, că glasul nostru nu va suna în pustiu.

Convocare. Despărțământul „Fogaras“ (Făgăraș) aparținător Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. în senzul §. 21 din statute își va ținea adunarea de toamnă la 8 Noembrie st. n. a. c. în *Sárkány* (Șercaia).

Muzeul de istorie naturală a gimna-ziului superior din Blaj este deschis pentru public în fiecare Luni de dimineață între orele 10 și 11. În mod excepțional se poate vizita și altădată, anunțându-se vizitatorii profesorului Alexandru Borza, custode al muzeului.

Incendiu. Nu li-e destul pojar bieților Turci războiul cu Italienii la Tripolis, mai au supărări și acasă. Înainte cu câteva zile au ars iarăș 400 case în Constantinopol. Focul s'a iscat sara și s'a lăsat cu repejune. Noaptea pe la 10. a început un vânt puternic, zădărniciind orice activitate a pompierilor. Incendiul a prefăcut în cenușe renumita mo-see a lui Bajazid. — Clujenii fac din greu colecte pentru a veni în ajutorul celor pă-gubiți. Ce se le faci? Sângele apă nu se face!

Loteria Ligei culturale. Prima tragere a loteriei organizate pentru ridicarea unui palat pe seama Ligei culturale din București, se va face în ziua d. 21 Noembrie 1911.

Cutremur de pământ. După observa-țiunile institutului sismologic din Budapesta, Duminecă noaptea s'a remarcat un puternic cutremur de pământ. După cum se anunță din Agram, cutremurul a fost în Croația.

Blăstemul alcoolului. În comuna Dobozmegyere s'a petrecut o zguduitoare tragedie familiară. Medicul Dr. Iosif Simkó, un om nervopatic, în delirul beției descărca un glonte de revolver în pieptul blândeii sale soții, care căzu inconștientă la pământ. Ne-norocita a fost dusă momentan în spital și adusă în ori. Speranța însănătoșirii e puțină. Medicul Simkó era la început unul dintre cei mai renumiți medici ai comitatului, dar prin întrebuițarea fără cumpăt a alcoolului și a nicotinei, și-a sdruncinat total sistemul nervos. Ajunse mai la urmă chiar și în casa de nebuni, dar la stăruința nobilei sale soții, a fost eliberat. Acasă începu din nou con-zumarea alcoolului și într'un moment de năpraznic delir, iată de ce a fost capabil. Feriți-vă de alcool ca de foc, căci el este cel mai mare dușman al neamului omenesc.

Cometa Brooks. A treia cometă, ce se vede în 1911 se putea observa înainte cu câteva

zile seara în partea vestică a cerului, acum apare dimineața între 4 și 5 ore. Strălucirea ei e cam slabă, dar va crește și se va putea vedea până la sfârșitul lunii. Coadă ei pare cu ceva mai strălucitoare, ca a cometei Halley.

Pentru creșterea fetelor. Noul episcop catolic din Timișoara, vizitând zilele trecute Aradul, a dăruit suma de 60 mii cor. pentru zidirea unui internat împreună cu școală superioară de fete.

Artă și pornografie. Se nimeresc cam curios aceste două concepte una cu alta, cu toate aceste poliția din Budapesta a do-vedit, că le ști potrivit. Deunăzi esmisul poliției a intrat în localul de prăvălie a societății Könyves Kálmán și a sequestrat din într'ansa câteva cărți postale ilustrate, sub cuvânt că sunt pornografii, iar pe proprietar l'a pedepsit cu 100 cor. Casul a făcut mare senzație, căci se crede că lucrul e pus la cale din partea catolicilor, cari nu văd cu ochi buni activitatea acestei societăți. Cărțile postale din vorbă erau de fapt reproducțiile unor opere de arte, dar a căror loc nu era în galantar, unde se grămădesc băieții de școală, căci în urma urmelor nu erau decât nudități, cari espuse vederii tuturor duc la păcat.

Războiul americano-spaniol. Înainte cu atâta ani când se purtase războiul america-nilor contra spaniolilor, se adusesse de motiv împregiurarea, că Spaniolii ar fi făcut să explodeze un mare vas de războiu american, ceea-ce s'a considerat drept casus belli, și a costat pe Spania pierderea Cubei. După în-cetarea ostilităților s'au început lucrările pentru scoaterea vaporului din mare. Cu acest prilej s'a dovedit mai pe sus de ori-ce îndoeală, că în vapor n'a fost nici un material explosibil, că explozia s'a întâmplat astfel, că vaporul s'a lovit de ceva mină submarină.

Teatru unguresc la București. Condu-cătorii societății ungurești din București au invitat teatrul național din Cluj să meargă la București spre a da câteva reprezentații teatrale. Meargă în pace, numai când e vorba de vre-un artist de dincolo toată ad-ministrația să face luntre și punte spre a-l împiedeca.

Hoții din munții Făgărașului. de cari am scris și noi azi vară, au ajuns spaima mărginenilor. Vitejii noștri jandarmi nu le mai pot da de urmă. Acum ministrul de in-terne ofere 2000 cor. celui ce-i va prinde ori va descoperi jandarmăriei pe unde se ațin.

O judecată dreaptă. Azi iarnă un in-cendiu groaznic a prefăcut în cenușe palatul Luevru din București, unde își avea locuința și portul D. Anghel. Focul i-a nimicit toată averea și materială și intelectuală. Aceasta din urmă era depusă în mai multe manu-scrise, ce conțineau, romane, poezii, teatru, nuvele, schițe ș. a. tot lucrări, cari conside-rând talentul lui Anghel și valoarea literară a operilor lui, se poate deduce și la marea lor valoare comercială. Tribunalul dând as-cultare plângerii dlui Anghel, a pedepsit pe dl Moiescu, dela care luase naștere focul, la o despăgubire de 50 mii lei.

Știri literare. Dl Ion Gorun, a scos de sub tipar un volum de 160 pag. intitulat „Știi românește?“ După cum spune deja titlul, volumul se ocupă cu greșelile de stil și limbă pe cari autorul, însuși scriitor de renume (Al. I. Hodoș) le-a întâlnit în viața de toate zilele, în graiul comuu, în ziaristică, în scrieri etc. La prima impresie, se pare, că scriitorii de dincolo fac mai multe gre-șeli, decât cei de aci. La noi scriitorii sunt cu mai multă grijă la ceea ce le aștern pe hârtie, dincolo se întrec cu scrisul, introducând în limbă numeroase neologisme nepotrivite și întortochind frasa, poate, ca să apară mai confusă. Recomandăm cetirea acestui volum prețios.

Pentru scriile de iarnă. În lungile seri de iarnă plicticoase și reci, omul are lipsă de ceva distracție, ca să nu-l stăpânească urâtul și apuce melancolia. Recomandăm, ca ceva ce promite a fi foarte amuzant un studiu istoric ce acum începe a apărea în coloanele „Telegrafului român“, sub promi-țătorul titlu: „Legății și inchișitorii papilor din Roma trimiși în Ungaria și Transilvania“ de Dr. A. Marienescu. Ceva amuzant de să-ți lingi buzele. Deja primele două comu-nicate sunt scrise cu atâta aparat istoric critic, de crezi, că poți scrie despre trecut, cași cum ai face un studiu filologic din limba ilirică. Avis amatorilor, nu pierdeți ocazia. Ceva foarte rar și excusit!

Holera. Serviciul sanitar de pe lângă ministerul de interne vestește, că începe a dispărea aproape cu totul cauzurile suspecte de holeră. În timpul în urmă s'au semnalat casuri suspecte numai din comitatele bănă-țene. Se vede, că apropierea iernei nu-i priincioasă bacilului holerei.

Furt îndrăzneț. Câteva ruzi de aur, trimise din Londra la banca elvețiană din Bern, au dispărut și în locul lor s'a aflat ruzi de plumb simplu. Valoarea aurului furat a fost de 130 mii franci.

Va apărea în curând:

Calendarul „Unirii“

pe anul 1912, care va cuprinde afară de alți articoli de cuprins literar și economic toate mo-mentele și fazele vrednice de eternizat dela marile ser-bări național-culturale de azi vară dela Blaj. Calendarul va avea și număroase ilustra-țiuni și în forma aceasta va fi de sigur o carte foarte practică.

Prețul 70 fl.

Comande se pot face de pe acum la redacția »Unirii« sau »Tipografia seminarială«.

(90) 5-8

Cetește, mă rog! Cetește!

condițiunile detaiate în foaia aceasta din 14 Oct. 1911 despre

Concurs-„Ceres“ la 30,000 Cor.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

86

Marele magistru de nou a dat semu iar Kuno Lichtenstein poru cu douăzeci de regimente asupra oștirilor polone.

Zindarm cu fruntea sângerândă de rana primită dela inamic strigă:

— Inainte!

Cavalerii poloni se plecară pe grumazul calilor și grăbiră înaintea germanilor.

Atacul cruciaților nimici oștirile litvane. Inzadar își trimise Vitold oștirile cele mai bune, căci cădeau una după alta. S'au nimicit oastea tătarilor, basarabenilor și litvanelor.

Din oștirea dela Smolensk încă cădeau cu zecile și tot de cei mai voinici. Cei rămași dintre litvani se retraseră în apropierea lacului Linbeck. Cruciații îi urmăriră meru, în speranța, că îi vor îneca în lac. În momentul asta sosi în ajutorul litvanilor strimtorăți o oaste polonă și lupta s'a încins de nou.

Oștirile lui Lichtenstein n'au fost așa de norocoase; oștile cavalerilor poloni rezistară atacului germanilor. Povaia stătea în mijlocul lor neclintit, întocmai ca o stâncă puternică în vastul unei mări. Acum fu momentul cel mai critic.

Germanii cădeau cu droaia. Moartea a secerat mai mulți dintre cruciați. Cădeau cu miile.

Oștirile lui Lichtenstein încă erau strimtorate dar le-a venit în ajutor mercenarii, cari împinseră pe litvani până la lacul Linbeck. — Aceștia atăcară pe poloni pe din lături, dar ostașii lui Lichtenstein să năpustiră asupra lor cu nouă puteri.

Lupta se porni și mai cu înverșunare.

Germanii și polonii observară că acum e momentul cel mai critic, ori poate chiar decizător. Ambe părțile și-au recules toate puterile. Deveniră palizi de mânie, scrâșniiau în dinți de năcaz, iar vaietele celor răniți umplură cerul și pământul.

Invingerea se părea, că e a germanilor.

Oastea polonilor se dezbină. Din gura cruciaților resonă un strigăt de învingere: căzu și stegarul din Cracovia, iar steagul măreț căzu la pământ.

Zeci de mâni se întinseră să prinză steagul dela poloni. Germanii erau voioși și credeau, că învingerea e alor și că războiul s'a terminat deja. Dar n'ă fost așa.

Polonii strigau desperați, văzând, că steagul lor e în primejdie. Acest strigăt era semnul unei noiă ciocniri. Cei mai distinși cavaleri începură un nou atac. Acum să auziră strigăte și mai înverșunate, ca mai înainte. Steagul îl înară îndărapt și îi atăcară cu nouă puteri. Germanii cădeau, ca frunzele toamnei. Incunjuțați fiind de toate părțile să răstău ca cei desperați. Pe urmă își pierdură orice speranță de învingere.

Marele magistru privind de pe o colină lupta cea înfricoșată, cu o oaste de rezervă

se apropie și el, căci credea, că e bine sosit momentul pentru a decide lupta. Făcu un sămni și oastea magistrului se năpusti ca lupii turbați asupra polonilor.

Zindarm încă privi cu atențiune decursul luptei. — În oastea polonă de rezervă se aflau câteva trupe și dintre bohemi, cari se retraseră încă la începutul luptei și abia așteptau ca rușinea asta cât mai curând să o spele cu sângele lor. — Dar forța residă în oastea nobililor și jobagilor poloni.

— Grijiți — zise Zindarm — călărind pe dinaintea oștirea sale.

Jobagii ingenunchiară și își făcură cruci. Sgomotul lor se putea auzi departe.

— Inainte — strigă Zindarm, arătând cu sabia sa pe germani, cari se apropiau tot mai mult.

— Inainte — repetară vre-o zece mii.

Jobagii intonară cântul de războiu:

„O maică Preacurată

„Ajută-ne etc.“

Această oștire se apropia tot mai mult de cruciați. Când erau numai la cincizeci de pași departe unii de alții se auzi porunca lui Zindarm:

— Pe ei!...

Zeci de mii strigară:

— Pe ei!

Și oștirile inimice se ciocniră repede.

Regelui încă îi veni voia să se amestece în luptă. Gardiștii lui voriră să-l abată dela planul acesta, dar Jaghiello nu i-a ascultat. Principele Jamunt prinse frânele dela calul regelui, ca să-l rețină dar Jaghiello în mânia lui l-a amenințat cu sabia.

În acelaș moment și Ulrik marele magistru s'a apropiat cu oștirea lui și se apropiă deadreptul de oastea, care era în jurul regelui.

Gardiștii regelui observară pericolul și pe regele l-au apărât și mai bine. În fruntea germanilor stătea însuș marele magistru.

Oștirea de pe colină nu voia să atace pe regele, căci nici nu-l cunoștea, ci îndrepta atacul în stânga oștirii polonilor.

Unul dintre cavaleri totuș cunoșea pe regele Jaghiello și se apropie cu calul deadreptul spre el. Regele se dase puțin la o parte și cu sabia lui crepă în două capul cavalerului.

Germanul căzu la moment mort. Cruciații voriră să năvălească acolo, să-și răsbune pentru moartea fratelui lor, dar marele magistru le-a strigat momentan: „Herum, herum!“ — și arătă la celea două oștiri, cari se luptau între sine și unde avea să se rezolvească finalizarea luptei.

În acest minut polonii încă observară pericolul și strigară furioși:

— Germanii, germanii!

Lupta acum era decizivă. Marele magistru era de credință, că cu oastea lui va nimici pe poloni. Germanii în adevăr cauzară mari pierderi printre poloni.

Atunci însă dinspre pădure se auziră infuriate strigate de răsbunare, acum năvăliră ostașii lui Zindarm, în speranța, că vor învinge pe Germani.

Acum numai se începu măcelul înfricoșat. În partea dreaptă a oștirilor, cari se măcelăriau, se ridică un nor de prav, litvanii încă se apropiau încetinei, dar ciocnindu-se s'au retras îndată.

Cavalerii germani se priviau infuriati unul pe altul. În locul învingerii ce o sperau

priviau cu toții moartea sigură. Cei mai mulți se coboriră de pe cai și ascuțindu-și fiecare sabia năvăliră asupra inimicilor. — Alții cari nu credeau, că o să scape o luară la fugă părăsind terenul de luptă.

— Măntuiește-te magistre! strigară zeci de mii.

Dar Ulrik strigă plin de mândrie:

— Ar fi vai de mine, dacă ași fi laș în momentul de față! Aici unde a murit atâta!

Și schimbându-și sabia ruptă, năvăli ca un uragan în mijlocul luptei.

În minutul acela sosi și oastea litvană, care într'un moment sparse șirurile de bătaie ale inimicilor germani. — Ulrik primi mai multe rane, dar ca un leu rănit doborî la pământ mai mulți dintre litvani.

În curând îl ajunse însă un glonte din depărtare și marele magistru căzu la pământ ca și un stejar uriaș.

Litvanii infuriati năvăliră asupra lor.

Câteva trupe germane scăpară cu fuga spre localitatea din Grünowald. Alții însă încunjuțați de litvani și poloni n'au putut să scape. — Aceștia sau să predară sau periră cu toții în luptă.

(va urma)

Vestalina.

După M. Szalay.

(Continuare și fine).

II.

— Iulio dragă! nu merge! nu te las!

S'au îmbrățișat cu patimă. Lacrimi ca mirul de curate li-se scurgeau pe fețele rumene. Iulia se părea atât de liniștită. A plâns și ea, dar parcă lacrimile ei au fost lacrimi de bucurie. Îi netezește obrazul vestalinei dragălașe și o privește în ochii negri, ca mura.

— Chlorillă dragă! De ce nu mă lași? Pe mine mă așteaptă viața, mă așteaptă bucurie acolo, unde merg sub vălul nopții. Până-ce aici de-asupra odihnește pumnalul, noi de desupt învățăm a trăi paradisul acela frumos-frumos... Mă duc, mă duc!

Vestalina cu întristare își pleacă capul spre piept. Era o zină din povești, ce trăia în prezent. Atât era de frumoasă în nevinovăția ei de copilă. A observat și ea, că pretina aceasta a ei, simte, iubește ceva adânc. Dar o durere neagră își implânta ghiarele în mijlocul inimei sale fragede, de câte-ori privea prin păoza viitorului, avea o presimțire rea și înfricoșătoare. Se temea ca nu cumva să-i prindă păgânii amica sa scumpă, împreună cu ceilalți creștini.

— Acolo te-așteaptă dragă moartea... nu merge, te rog nu merge Iulio... Nu te mai văd poate... Te prind, ca pe atâtea sute de creștini; te omorâ.

Copila isbucni în un rîs cu hohot.

— Ce folos au? E doar farmec a muri pentru blândul Isus.

— Atât de mult îl iubești? — o întreabă Chlorilla mirată, pironind-o cu privirea. Ea își strânsese cu putere mâna la piept și esclamă cu toată căldura și sinceritatea inimei sale curate:

— Îl iubesc ca pasărea cântarea, ca floarea boabele de rouă; îl iubesc ca pe sângele inimei mele!

Chlorilla n'a mai reținut-o. A simțit și ea în suflet un dor nesfârșit: să știe și ea înbi atât de tare. După o tăcere îndelungată s'a simțit entuziasmată pentru idealul Iuliei. Vrea și ea să iubească. Și vrea să-l iubească așa... așa ca Chlorilla.

— Imi spui dragă, că în astă-noapte îl vei primi la tine. Aceasta n'o înțeleg... încă. Dar dacă v'a fi la tine, spune-i... spune-i și despre mine ceva. Spune-i că o vestalină ar dori tare mult să-l iubească.

S'au mai îmbrățișat încă odată, dar inimile lor acum n'au fost copleșite de-o durere așa de neagră ca mai înainte. Iulia s'a dus; ușa grea s'a isbit cu putere după ea. Chlorilla a privit și după aceea multă vreme ușa, dar micuța nu s'a mai întors.

— O dăce inima — murmură Chlorilla în sine.

III.

În ziua următoare a trebuit să se scoale de dimineață mica vestalină: ea a luat în îngrijire nutirea focului Vestei.

O rază aurie s'a despletit din coama craiului zilei și atât de frumos se juca în jurul altarului cu flacări, dar Chlorilla simțea, că raza aceea drăgălașă nu-i râde zeiței. S'a oprit înaintea statuei, cu ochii aprinși, cu fața arzândă. Apoi a început a povesti cu statua cea mută, cu idolul atât de mult adorat.

— Ești statuă falsă, Vestă! Nu ești aceea ce apari. De ce mai stai aici, de ce mai înșeli pe bieții oameni?

Statuia superbă nu i-a putut răspunde nimic.

De-afară un urlet nebun străbate în barca templului frumos decorat: „La moarte cu creștinii!”

Vai! și vestala își apasă pe inimă mica-i palmă. Un fior rece... rece ca ghiata i-a trecut pe-acolo. A fugit din sanctuar, să vadă ce-i pe-afară, să știe ce s'a întâmplat. A și lămurit-o un lictor indiferent: Nu se întâmplă nimica. Duc pe-o sută de creștini la eșafod. Un lucru de toate zilele de-o vreme încoace. N'ai de ce te speria!

Chlorilla pe-o clipă a rămas înmărmurită... Obrazul îi era galbin ca turta de ceafă... Dar s'a recules îndată. Provoacă lictorii s'o însoțească, și pornește în urma mulțimei în grabă nebună... Poate s'o ajungă... Poate s'o scape...!*)

Mulțimea în momentele acestea era cât se poate de nepăsătoare: nu-i făcea loc, așa că numai cu încetul a putut înainta... Fruntea celor condamnați deja ajunsese la locul perzării... Încă un minut și ea v'a fi acolo, iar scumpa ei Iulie v'a fi scăpată din ghiarele morții.

Își făcea drum prin mulțime cu puterea brațelor. Găfâia și da înainte. Din ochi i-se desprindea atâta compătimire. Își ridica din când în când brațul spre ceriu, făcea gesturi și striga numele Iuliei, căreia îi pretindea viața, eliberarea, în urma dreptului și de vestalină.

În sfârșit era înaintea tribunalului. La vre-o zece-douăzeci de pași dela ea era un

cârd de fete. O resignare cerească li-se resfăta pe buze. Între ele era și Iulia.

— Iulio, ești liberă! — exclamă Chlorilla.

În clipa aceea o bardă lată străluce prin aer, despiciând în două capul de tinger al nepoatei rigurosului prefect.

O vestalină mică a căzut la pământ înaintea judecătorilor. A trebuit s'o ducă de-o parte căci strica cheful privitorilor.

La vre-o câteva minute s'a recules fecioara... E gata... Nu mai trăește... A murit pentru el... Pentru el — murmură în sine. Așa l'a înbit, ca pasărea cântarea, ca floarea boabele de rouă. Și eu vreau și eu vreau să-l iubesc, pe el... pe Isus!

Smulge trestia din mâna unui lictor și apucă în o fugă nebună spre tainicul templu al Vestei. Mulțimea privea mirată după ea.

Chlorilla cea mică și frumoasă ca un tinger se obleşte înaintea altarului. Sta ca un judecător înaintea zeiței înșelătoare. Apoi izbește de vre-o câteva-ori cu trestia în flacări. Se stânge una după alta. Vesta, idolul său, sta neputincioasă, căutând cu privirea în vag...

Lictorii stau incremenți... poporul adunat murmură... Chlorilla pășește înaintea lor îndrăznește ca un șoim, liniștită ca ceriul.

— Conduceți-mă! neg Vesta, neg zăii; cred în Hristos până la moarte!...

IV.

Sanschiloții Romei s'au adunat cu toții, să vadă o senzație mare.

Pe eșafod sta o vestalină... Capul blondin, emfatic, și-l înălța în sus, ca un bărbat care e stăpân pe toate, care se supune de bună voie... În ochii săi de mură nici-când n'a scăpărat viața ca acum, când neconținut șoptea:

— Îl iubesc ca pasărea cântarea, ca floarea boabele de rouă...

Aurel Nan.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cultura Creștină” revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 15, cu următorul sumar:

Dr. Alexandru Rusu: Evoluția dogmelor. — Zenove Paclișan: Legăturile Românilor Ardeleni cu Reformațiunea în veacul al XVI. și XVII-lea. (I). — Virgil Pop: La unirea bisericilor. (I). — * *: O sentință. — Dr. Paul Luran: Presa și viitorul nostru. — Cronică: O nouă serbare culturală; Conferențele învățătoarești ale arhidiecezei de Sibiu; Congres anabaptist; Biserica catolică în Tripolis; O colecție; O hotărîre municipală împotriva abuzului cu alcoolul; Congresul euharistic. — Cărți și reviste: Al.: „Vestitorii credinței”; „Telegraful Român”; „Katholische Kirchenzeitung”. — Telefon.

Carte de cântece întocmită pe baza pedagogică și în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școlile primare, de profesorul de muzică dela seminarul „Andreian” din Sibiu, T. Popovici. Cuprinde peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire

și e aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor arhidiecezan. Partea I, cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e 60 fil. Partea II, cuprinde cântece în 2 și 3 voci, pentru clasele V—VI; prețul e 1 cor. Porto 10 fileri. La comande de peste 10 exemplare se dă rabatul cuvenit. Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnazii și școale reale inferioare, în școale civile și preparandii. Se poate comanda la: Librăria arhidiecezană din Sibiu.

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov. O broșură de 70 pagini, octav mare. Se recomandă băncilor noastre, funcționarilor și tuturor, cari au legături cu băncile: preoților și învățătorilor pentru a-și procura această broșură folositoare cu prețul de cor. 1.20, dela Librăria Seminarială Blaj. Cuprinsul este următorul: *Introducere*. I. Societățile colective cu exemple practice pentru explicări asupra împărțirii profitului. II. Societățile în comandită. III. Societățile anonime sau pe acțiuni. 1. Considerații generale. Inițierea societății și amănunte despre acțiuni. Inițierea de fonduri. Spese de fondare. Imprumuturi. 2. Contabilizarea la inițierea societăților pe acțiuni. Contabilizarea pentru încasarea capitalului de-odată și în rate. Încheierea anuală a registrelor, cu exemple. Distribuția profitului și contabilizare hotărîrilor adunării generale. Împărțirea dividendelor, a tantiemelor și trecerea acestora în registre. Contabilizarea fondului de rezervă. Inițierea altor fonduri. Contabilizarea la o nouă emisiune de acțiuni al pari și peste pari. Emisiunea obligațiilor cu prioritate și contabilizarea acestora. Emisiunea scrisorilor fonciare. IV. Societățile comandite pe acțiuni.

Em. Elefterescu: *Cartea neamului pe 1912*, cuprinzând alături de calendarul, datele istorice, tradițiuni, credințe și datini populare, toate aranjate după luni și zile, afară de aceea bucăți literari și învățături, după lipsele și trebuințele țaranului. Anul II. Prețul 2 cor.

Em Elefterescu: *Necesitatea religiei pentru omenire*, ediția II. revăzută și adaogită prețul 50 b.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobat din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693. Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opu! întreg 4 cor.

Orarul se vinde:
Pentru școalele cu un învățător — 80
” ” doi ” 1.20
” ” trei ” 1.60
plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comande se pot face la Tipografia Seminarială.

*) În Roma, dacă vre-un condamnat se întâlnea cu vre-o Vestalină, era eliberat numai decât.

Goethe: *Hermana și Dorotea*, traducere în hexametri de Maria Baiulescu. Brașov, prețul 85 b.

*

D. Horia Petra-Petrescu: *Publicul nostru și teatrul*, conferință ținută în a II. ședință a „Societății pentru fond de teatru român în Blaj la 30 Aug. 1911. Retipărire din „Românul“.

*

Sp. Cegăneanu: *Obiecte bisericesti din secțiunea ecclesiastică a muzeului național de antichități din București*, studiate și descrise, cu ilustrațiuni frumos executate. București 1911.

*

I. Pop Florantin: *Anecdote alese*, ediția II. București 1911 cuprinde afară de anecdotele puțin sărate și trei poeme: „Cântarea neamului“, „Mama Tudora și Moartea lui Decebal“.

*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

*

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suciu prof.**

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5'30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5'30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7'30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7'30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1'50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la **Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.**

*

Icoane din luptele Bisericii de **I. Roșiu**, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. *Intreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea“.* Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „*Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.*“

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela **Librăria Arhidiecezand (Blaj).**

Banii de răscumpărare ai fiecăruia se civesc public.

*

Strin: *Din sârmana mea grădină*, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 prețul 1 cor. Partea cea mai mare sunt poezii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri e banal.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 1'50 fl.

*

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se afle de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.** — Prețul freat 2'20 cor.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,008,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834,801.12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.992
	viață	11,020,266
Fonduri de intemeiere și de rezervă	„	2,428,317

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în **serviciul institutului.**

(88) 66-2

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează în imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II, se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.